

Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра культурології та музеєзнавства

Назва дисципліни	Народна художня культура
Викладач (і)	Шолудько Наталія Гаврилівна
Профайл викладача (ів) на сайті кафедри	Сайт кафедри культурології та музеєзнавства. http://kulturologiya.rv.ua
Е-mail викладача:	Шолудько Н.Г. nsholudko@ukr.net
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	
Консультації	<i>Очні консультації:</i> 2 години на тиждень (вівторок 12 – 14год.) <i>Он-лайн консультації:</i> обговорення актуальних питань у контексті підготовки до практичних занять, виконання самостійної роботи

1. Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Народна художня культура» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін і викладається для здобувачів освітнього рівня бакалавр спеціальності 034 « Культурологія». Формування духовності суспільства неможливе без вивчення культурних явищ та традицій минулого. Подальший розвиток української народної художньої культури стимулює вирішення низки завдань, щодо творення, збереження, поширення та засвоєння духовних набутоків нації. Серед них виділимо такі, як визначення складових елементів формування самосвідомості українців; аналіз характеру функціонування образних та семантичних архетипів в українському усно-пісенному та образотворчому фольклорі; критичне осмислення сучасного побутування української народної художньої культури.

Українська народна культура, непересічні цінності якої увійшли органічною складовою у світову духовну спадщину, належить до унікальних за своїм значенням національних культур. Вивчення художньої спадщини народу дає молодому поколінню знання правди про рідну культуру, прищеплює вміння адекватно сприймати мистецькі цінності певного етносу, виховує почуття національної гідності.

Український народ як творець національної та співтворець світової культури нагромадив за свою багатотисячову історію величезні духовні надбання, які знайшли своє відображення в народних думах і піснях, легендах і баладах, казках і приказках, забавах і танках, обрядовій і прикладних видах творчості.

Формування духовності суспільства неможливе без вивчення культурних явищ і традицій минулого. Навчальний курс «Народна художня культура» не лише ознайомлює

здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня із багатовіковою історією української народної художньої культури, але й дає нові можливості для пізнання сучасних духовних процесів суспільства

2. Опис навчальної дисципліни

ВП 07 «Народна художня культура»

Кількість кредитів ЄКТС – 14

Кількість годин – 420. У тому числі: аудиторних 168 годин, самостійної роботи 258 годин.

Дисципліна читається у 6 – 7 семестрах.

3. Передумови

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Народна художня культура» значно підвищиться, якщо здобувач попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: Історія України, Психологія, Педагогіка, Історія мистецтв, Історіографія культури України, Культурологія дозвілля, Сценарне мистецтво.

4. Мета та завдання дисципліни

2.1. Метою вивчення дисципліни є:

- формування у здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня тих знань, що сприяють опануванню ними загальної системи методологічних підходів, принципів і методів пізнання, систематизації, аналізу та цілісного уявлення про народну художню культуру в її історико-теоретичному аспекті, усвідомлення місця та ролі народної культури у житті суспільства, закономірностей функціонування і взаємозв'язків з іншими сферами соціальної та художньої практики.

2.2. Завдання: а) спрямовано на формування у майбутніх фахівців теоретичних знань і практичних навичок, щодо вивчення, систематизації та популяризації народної художньої культури; аналізу сучасного стану проблем та перспектив побутування народної художньої культури;

б) на оволодіння навичками організації соціокультурних проєктів у площині розвитку народної художньої культури.

5. Дисципліна формує наступні компетентності:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.
2. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність узагальнювати знання про культуру.
4. Здатність розуміти матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів у відповідному економічному, соціокультурному та інституціональному контекстах.
5. Здатність до розуміння й осмислення теоретичних концепцій і вчень, які становлять основу культурології.
6. Здатність розуміти процеси культурно-історичної динаміки та використовувати професійно профільовані знання й практичні навички.

6. Програмні результати навчання:

- Культурологічної термінології, понятійно-категорійного апарату дозвіллезнавства та практичної сфери культури.
- Проблематики культурології в контексті сучасних досліджень української і зарубіжної культури, її історіографії та визначення оцінок соціокультурної ситуації в Україні і шляхів подальшого розвитку сучасної культури
- Завдань практичної культурології, культурології дозвілля та специфіки прояву народної художньої культури на усіх етапах її розвитку.
- Здатність розуміти процеси культурно-історичної динаміки та використовувати професійно профільовані знання й практичні навички.

7. Очікувані результати:

В результаті вивчення дисципліни «Народна художня культура» здобувач повинен **знати:**

- Специфічності та взаємозв'язку між історичними, культурними, економічними, політичними, правовими, етичними, естетичними та соціальними процесами;
- проблематику культурології в контексті сучасних досліджень української і зарубіжної культури, її історіографії та визначення оцінок соціокультурної ситуації в Україні і шляхів подальшого розвитку сучасної культури;
- основні методологічні парадигми вивчення народної художньої культури;
- класифікацію народної художньої культури за жанрами та видами;
- роль історії у культурно творчих процесах;
- шляхи становлення, характерні ознаки, сучасний стан та перспективи розвитку даного явища.

Вміти:

- володіти термінологічним апаратом дисципліни;
- застосовувати знання з курсу у професійній діяльності;
- досліджувати культурні феномени та процеси їх трансформації в контексті теоретико-методологічного апарату сучасної культурології;
- аналізувати й узагальнювати історичний матеріал у певній системі, оцінювати найважливіші події та явища української історії і культури у контексті зарубіжної культури і цивілізації;
- виявляти специфіку історичного етапу в межах певного культурного феномену;
- визначати проблематику аксіології культурних форм у просторі народної художньої та сучасної культури;
- пояснювати перспективи, позитивні та негативні тенденції становлення та розвитку певного культурного феномену.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	Лекц. годин	Практ. годин	лаб. годин	самост. робота.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1 Витоки та світоглядна основа народної художньої творчості					
Тема 1. Історіографія дисципліни «Народна художня культура», предмет і завдання курсу.	11	2	2	-	7
Тема 2. Періодизація розвитку НХК	11	2	2	-	7
Тема 3. Фактори впливу на розвиток НХК	11	2	2	-	7

Тема 4. Роль світоглядних систем доісторичного періоду у розвитку ІНК	11	2	2	-	7
Тема 5. Магія і міфологія та їх роль у формуванні НХК.	11	2	2	-	7
Разом за змістовим модулем № 1	55	10	10	-	35
Змістовий модуль № 2. Пісенно-музичний фольклор як давній вид народної художньої культури					
Тема 6. Фольклор і фольклористика	11	2	2	-	7
Тема 7. Календарно-обрядові пісні: специфіка жанру	22	4	-	4	14
Тема 8. Героїчний епос – літопис доби.	13	2	2	2	7
Тема 9. Історичні пісні, пісні-хроніки, балади.	11	2	2	-	7
Тема 10. Ліричні пісні.	14	2	-	4	8
Тема 11. Колискові пісні.	11	2	2	-	7
Тема 12. Інструментальне народна музика	12	2	2	-	8
Разом за змістовим модулем № 2	94	16	10	10	58
Змістовий модуль № 3. Хореографічна та театральна народна культура					
Тема 13. Хоровод – найдавніший народний танець.	11	2	1	-	8
Тема 14. Побутові та сюжетні народні танці.	12	2	1	2	7
Тема 15. Джерела народної театральної культури	13	2	2	2	7
Разом за змістовим модулем № 3.	36	6	4	4	22
Змістовий модуль № 4. Народна святково-обрядова та родинно-побутова культура.					
Тема 16. Весілля як народна драма.	17	2	4	4	7
Тема 17. Особливості народної культури у структурі родинної обрядовості.	9	2	-	-	7
Тема 18. Народна художня культура у структурі традиційного молодіжного дозвілля.	15	2	-	6	7
Разом за змістовим модулем № 4.	41	6	4	10	21
Змістовий модуль № 5. Усна народна творчість					
Тема 19. Казкова проза	11	2	-	2	7
Тема 20. Історична проза	11	2	2	-	7
Тема 21. Народна пареміографія.	11	2	2	-	7
Тема 22. Дитяча усна народна творчість.	14	2	-	4	8
Разом за змістовим модулем № 5.	47	8	4	6	29
Змістовий модуль № 6. Народне декоративно-прикладне мистецтво					
Тема 23. Декоративно-прикладне мистецтво – візуальна модель народного стилю	11	2	2	-	7
Тема 24. Декоративний розпис.	13	2	2	2	7
Тема 25. Писанкарство: традиція і сучасність.	11	2	-	2	7
Тема 26. Гончарство: школи, традиції, стильові особливості	11	2	2	-	7
Разом за змістовим модулем № 4.	46	8	6	4	28
Змістовий модуль № 7. Матеріал як виражальна ознака народного декоративно-прикладного мистецтва					
Тема 27. Українська вишивка, ткацтво та килимарство – унікальне мистецтво народної графіки.	14	2	2	2	8
Тема 28. Пластична та ажурно-силуетна групи декоративно-прикладного мистецтва.	13	2	2	2	7
Тема 29. Художня обробка металу, каменю, кістки та рогу.	9	2	-	-	7
Тема 30. Народна іграшка.	13	2	2	2	7

Разом за змістовим модулем № 5.	49	8	6	6	29
Змістовий модуль № 8. Народна художня культура крізь призму сучасного фестивального руху					
Тема 31. Історія Фестивального руху ХХ століття.	9	2	-	-	7
Тема 32. Фестивальна культура України доби незалежності.	13	2	4	-	7
Тема 33. Регіональні особливості розвитку фестивалів.	14	2	2	2	8
Тема 34. Сучасні тенденції розвитку прикладних видів НХТ (регіональний аспект)	16	2	2	4	8
Разом за змістовим модулем № 5.	52	8	8	6	30
Усього годин	420	70	50	48	252

9. Методи навчання

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (розв'язання програмних завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота студентів.

10. Методи оцінювання результатів навчання.

- усне або письмове опитування;
- колоквіум;
- тестування;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- захист лабораторних і практичних робіт;
- залік, екзамен.

11. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з деканатом, викладачами і методистами кафедри з приводу проведення навчальних занять і консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікацій з деканатом, кафедрою, викладачами з метою виконання завдань самостійної роботи.

12. Політика дисципліни

При організації освітнього процесу в Рівненському державному гуманітарному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь студентів,

Положення про практики студентів, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти, Положення про державну атестацію студентів.

13. Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу (реферат, есе, курсову тощо) повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в індивідуальній роботі здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати ще раз завдання.

14. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна:

1. Виткалов С.В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності: Монографія /С. В. Виткалов. – Рівне: ПП ДМ, 2012.
2. Вербицька З. Народні ремесла / З. Вербицька – Х.: Ранок, 2009.
3. Герус Л. Українська народна іграшка / Л.Герус. – К.: Балтія-Друк, 2007.
4. Декоративно-прикладне мистецтво Рівненщини: колективна монографія / упор. і наук. ред. – проф. Виткалов В.Г. – Рівне: ПП ДМ, 2010.
5. Етнокультурна Рівненського Полісся / упор. В.П. Ковальчук. – Рівне: ПП ДМ, 2009.
6. Іваницький А. Український музичний фольклор: Підручник для вищих навчальних закладів. – Вінниця, 2004.
7. Істоміна Г.В. Мистецтво народної кераміки Волині другої половини XIX – XX століть / Г.В.Істоміна. – Рівне: Волинські Обереги, 2009.
8. Кара-Васильєва Т. В. Історія української вишивки/ Т.В. Кара-Васильєва. – К.: Мистецтво, 2008.
9. Кириченко М.А. Український народний декоративний розпис / М.А. Кириченко. – К.: Знання – Прес, 2006.
10. Лановик М. Українська усна народна творчість / М. Лановик, З. Лановик. - К.: Знання – Прес, 2003.
11. Ткачова К. Писанкарство: посібник / К.Ткачова, В.Гудима – Х.: Ранок, 2009.
12. Українське народознавство: Навч. посіб. / За ред. С.П. Павлюка; Передмова М.Г. Жулинського. – 3-тє вида., випр. – К.: Знання, 2006.
  1. Український народний декоративний розпис: Навч. посіб. - _ К.: Знання-Прес, 2006. – 228с.

Додаткова

13. Історія української музики. - К.: наукова думка, 1986.
14. Історія українського драматичного театру: Нариси історії: в 2-х т. - К., 1967.
15. Історія української культури. / Під заг. ред. І. Крип'якевича. Передрук. вид. І. Тиктора, 1937. - у зшитках. - К., 1993.
16. Історія української літератури: у 8-ми т. - К., 1967-1969.
17. Історія українського мистецтва: у 6-ти т. - К., 1972.
18. Історія української музики: в 2-х т. - К.: Наукова думка, 1989.
19. Крупенко Н. Розповіді про кераміку / Н. Крупенко. – К.: Либідь, 2002.
20. Народні художні промисли: Довідник. – К.: Наукова думка, 1986.
21. Столярчук Б. Бандуристи Рівненщини. Бібліографічний довідник. Б.Столярчук, Г. Топоровська. – Рівне, 2006.
22. Тайлор Е. Б. Первобытная культура. / Е.Б.Тайлор. – М.,1989. – 573с.